

Зборник радова конференције “Развој астрономије код Срба IV”
Београд 22-26. април 2006,
уредник М. С. Димитријевић
Публ. Астр. друш. “Руђер Бошковић” бр. 7, 2007, 271-274

ЂОРЂЕ ГЛИБОЊСКИ И АСТРОНОМИЈА, 2*

БОЖИДАР Д. ЈОВАНОВИЋ

Астрономско друштво "Руђер Бошковић"
e-mail: jvbzd@polj.ns.ac.yu

Резиме. Раније сам у раду "Ђорђе Глибоњски и Астрономија" приказао заслуге истог писца за Астрономију као и непотпуну судбину његовог превода "О небеским телима". Овог пута наводим шта се касније догодило са њим. Реконструкција је обављена на основу написа у листу *Браник*. Књига је добила негативну рецензију па је рукопис враћен преводиоцу.

Ради целине ћемо у уводу навести и кратки животопис (за оне који немају Зборник, *Развој Астрономије код Срба, III*).

Ђорђе Глибоњски је рођен 28. октобра/ 9. новембра 1840. године, у Сомбору. Тамо је завршио основну школу и два разреда реалне гимназије, затим нижу гимназију у Новом Саду, а Учитељску школу 1859, опет у Сомбору (1), све са врло добрим и одличним успехом (2). Прво је постављен за помоћног учитеља у родном граду. Пошто је положио испит за учитеља добио је место у Српском (Старом) Бечеју. 1870. године је, као један од девет српских народних учитеља, добио стипендију од Српског народног црквеног одбора да у иностранству проучи устројство школа напреднијих народа - у Дрездену и у околним саксонским школама и да се усаврши у педагошкој и методској струци. После годину дана је поднео свој подробен извештај. До 1876. је поново учитељ у Старом Бечеју, а онда је постављен, прво, за помоћног, па онда за редовног, професора на Српској вишој девојачкој школи у Новом Саду. 1878. је премештен за професора на Српску учитељску школу у Горњем Карловцу. 1901. је пензионисан. Преселио се у Загреб и тамо умро 29. јуна/12. јула 1913. године. Сахрањен је на гробљу Мирогој. Жена Меланија пл. Војновић, из Старог Бечеја, му је родила шест ћерки: Меланију, Добрилу, Даницу, Даринку, Милану и Олгу. Све су се оне посветиле школској професији.

---

* Због специфичности, референце су нумерисане и наведене као број у малој загради – *Прим. ред.*

У споменутом раду (1) је подробно описана његова делатност. Недоречена је остала само судбина његовог превода – књиге *О небеским телима*. Овог пута ћу да се ограничим само на њу.

Прелиставајући лист *Браник*, орган Српске народне слободоумне странке, наишао сам на записнике са састанака Књижевног одбора Матице српске (у даљем тексту КОМС), које је у рубрици ПРОСВЕТА редовно објављивао. У истој рубрици су штампани и записници са састанака Одбора за издавање "Књига за народ" (ОЗИ "КЗН"). Навешћу само њихове делове који су занимљиви за нас.

10. (22. децембар) 1885. КОМС: "... Ђорђе Глибоњски шаље за "Књиге за народ" дело *О небеским телима* (Астрономија), које је по Тучеку слободно превео ..." (3)

19. фебруар (3. март) 1886. ОЗИ "КЗН": "Књижевни одбор доставља дело Ђорђа Глибоњског под насловом *О небеским телима* (Астрономија). То је дело пошиљач слободно превео по Тучеку."

Издаје се на оцену дру Ђорђу Натошевићу... " (4)

8. (20. април) 1886. КОМС: "...Секретар јавља да је Одбор за издавање "Књиге за народ" задужбине Пере Коњевића имао своју седницу 19. фебруара/ 3. марта ... и да је на њој рађено ово:

Дело Ђорђа Глибоњског под насловом *О небеским телима* (Астрономија) које је писац по Тучеку слободно превео, - издато је на оцену дру Ђорђу Натошевићу. ..." (5)

30. април (12. мај) 1866. КОМС: "... На оцену је издато дру Ђорђу Натошевићу дело Ђорђа Глибоњског, под насловом *О небеским телима* (астрономија), које је писац по Тучеку слободно превео. ...

Одбор за издавање "Књига за народ" ... имао је два састанка, и то 19. фебруара (3. марта) и 11. (23.) априла. ..." (6)

28. мај (9. јуни) 1888. ОЗИ"КЗН": "... На оцену су издана ова дела: 1. *О небеским телима* по Тучеку превео Ђорђе Глибоњски – члановима Андрији М. Матићу и Стевану Милованову ... " (7)

27. август (8. септембар) 1888. КОМС:"...на оцену су издана ова дела: 1. *О небеским телима*, по Тучеку превео Ђорђе Глибоњски – члановима А. И. Матићу и Стевану Милованову. ..." (8)

5. (17. септембар) 1888. ОЗИ"КЗН": " ... Стеван Милованов и Андрија М. Матић јављају да су прочитали дело *О небеским телима*, које је по Тучеку превео Ђорђе Глибоњски, и налазе да се не може примити, јер: 1. Предмет није уопште приказан популарно; 2. на много места није писац, а по њему ни превађач, на чисто са појмовима, које узима у књизи; 3. местимице је изведено нејасно и без унутрашње свезе; 4. у делу има ствари, које нису у органској свези са целином; 5. стил је уопште тежак, јер ствар није писцу и превађачу јасна и позната.

На основу тога мишљења не прима се споменуто дело за "Књиге за народ". ..." (9)

20. септембар (2. октобар) 1888. КОМС: "...Према оцени Стевана Милованова и Андрије М. Матића није примљено дело *О небеским телима*, које је по Тучеку превео Ђорђе Глибоњски. ..." (10)

1. (13. април) 1889. КОМС: "... По молби је враћен Ђорђу Глибоњском превод дела *О небеским телима* по Тучеку. ..." (11)

# # #

Са овим можемо да сматрамо да је обелодањена судбина рукописа који је превео (написао) Ђорђе Глибоњски.

Међутим, и даље остаје недоумица око тога чију је књигу превео именовани. У његовом писму, упућеном "Благородном господину" (не зна се о коме је реч) сам је написао: "... израдио сам га по **Вецлу, Винклеру и Данијелу**, али углавном сам се држао Вецла, и то што се тиче земље и месеца израдио сам по великом Вецлу..." (12). У писму које је упутио Стевану В. Поповићу у Беч (13), моли га да му набави књигу на немачком језику *Општа наука о небесима* од Ед. Вецела.

У записницима са седница комисија у Матици српској се стално спомиње **Тучек**, а у преводиочевим постојећим писмима, која се налазе у Рукописном одељењу у Матици српској, се уопште не спомиње Тучек, него је као главни наведен Вецл, а спомињу се још и Винклер и Данијел..

Додајмо још и ово да је у другом писму Стевану В. Поповићу Глибоњски написао још: "...Писао ми је, већ доста давно, професор Мита Калић, да напишем *Земљопис* за више девојачке школе, али тако, да буде књига удешена и за наше средње заводе па и за препарандије. Он ме је том радњом с тога понудио, што ја имам готов математички и физички земљопис (подвукао БДЈ), што га је он прегледао као оцењивач и шк. Савет примио за књигу школску, ја би дакле имао сад да израдим још трећи део – политички земљопис – што је најогромнији посао, и што сам ја већ у полак и зготовио; али ми је исти професор Мита препоручио, да се поглавито држим **Сајдлица и Швикера**. Учинио сам кораке, те сам набавио Сајдлица, али Швикера нигде не могах добити..."

У (14) пише: Састанак књижевног одељења **30. априла (12. маја)** : "...На оцену је дато Дру Ђорђу Натошевићу дело Ђорђа Глибоњског, под насловом *О небеским телима* (Астрономија) које је писац по **Сучеку** превео. ..."

Зашто је настала збрка око имена писца оригинала, које је Глибоњски превео, и даље остаје тајанствено. По мом мишљењу ће она остати нерасветљена заувек. Да ли је неко у Матици српској, још у самом почетку погрешно прочитао презиме аутора оригиналне књиге, па се то после само преписивало? Међутим, збуњује ме чињеница да су професори Стеван Милованов и Андрија М. Матић, који су код својих ученика били познати као веома педантни, дозволили ту омашку! За првог, кога сам лично познавао, могу ту чињеницу да потврдим, а за другог сам чуо од својих професора да је био изузетно прецизан.

БОЖИДАР Д. ЈОВАНОВИЋ

Литература

1. Б. Д. Јовановић, 2005, “Ђорђе Глибоњски и Астрономија”, Зборник «Развој Астрономије код Срба, III», 279-282.
2. *Браник* број/година: 132/1913.
3. *Браник* 31/1885.
4. *Браник* 23/1886.
5. *Браник* 30/1886.
6. *Браник* 51/1886.
7. *Браник* 64/1888.
8. *Браник* 104/1888.
9. *Браник* 105/1888.
10. *Браник* 111/1888.
11. *Браник* 40/1889.
12. Рукописно одељење Матице српске, Инв. Бр. 13050.
13. Рукописно одељење Матице српске Инв. Бр. 16481.
14. *Јавор*, број/година: 21/1886.

DJORDJE GLIBONJSKI AND ASTRONOMY, 2.

In my previous paper “Djordje Glibonjski and Astronomy” I reviewed the merits of this author to Astronomy, and the partial fate of his manuscript-translation *On heavenly bodies*. This time I described the destiny reconstructed upon writings in the newspaper *Branik* (“Rampart”). The translation got a negative recension and the manuscript has been returned to the translator.